

Róziiewicz, Jerzy

Tradycje i współczesność polsko-radzieckiej współpracy naukowej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 21/1, 158-159

1976

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Referat pt. *Dokształcanie i doskonalenie kadr w podstawowych branżach gospodarki morskiej: żegludze, portach, przemyśle budowy i remontów statków, rybołówstwie i żegludze śródlądowej w latach 1945—1975* wygłosił prof. Kazimierz Kubik.

Ponadto wysłuchano następujących komunikatów: T. Cieśla — *Geneza, rozwój i dorobek wrocławskiej uczelni na rzecz żeglugi śródlądowej w 30-leciu PRL*. W. Bublewski — *Nauka w relacji do wybranych problemów żeglugi przybrzeżnej*. W. Aleksandrowicz — *Dorobek Zespołu Badań Nautologicznych oraz tematyka badawcza na lata 1975—1980*.

W. A.

Z KRAJU

TRADYCJE I WSPÓŁCZESNOŚĆ POLSKO-RADZIECKIEJ WSPÓŁPRACY NAUKOWEJ

Z okazji jubileuszu 250-lecia Akademii Nauk ZSRR, w dniach 11—12 czerwca 1975 r., w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się polsko-radziecka sesja naukowa. Zorganizował ją Zakład Historii Nauki, Oświaty i Techniki Polskiej Akademii Nauk przy współpracy Instytutu Krajów Socjalistycznych PAN i Instytutu Historii PAN. Na obrady przybyła delegacja Radzieckiej Akademii Nauk w składzie: prof. Dmitrij Markow — dyrektor Instytutu Słowianoznawstwa, prof. Iwan Chrienow z Instytutu Słowianoznawstwa, prof. Iwan Kostiuszko również z Instytutu Słowianoznawstwa, prof. Aleksiej Kawko z Instytutu Ekonomiki Krajów Systemu Socjalistycznego oraz dyrektor Archiwum AN ZSRR, kandydat nauk historycznych Boris Lewszin.

Sesję otworzył prezes Polskiej Akademii Nauk, prof. Włodzimierz Trzebiatowski. Następnie wygłoszono dwa referaty: Prof. Eugeniusz Rybka w referacie pt. *Współpraca astronomów polskich z Petersburską Akademią Nauk* przedstawił związki Wincentego Wiszniewskiego, Jana Śniadeckiego, Mariana Kowalskiego, Michała Kamieńskiego i innych astronomów z Cesarską Akademią Nauk. (Z powodu nieobecności autora referat odczytał prof. Jerzy Dobrzycki). Wiele miejsca poświęcono w referacie kontaktom Obserwatorium Wileńskiego i Obserwatorium Uniwersytetu Jagiellońskiego ze słynnym obserwatorium astronomicznym w Pułkowie. Przewodniczący delegacji radzieckiej, prof. Dmitrij Markow, mówił o współpracy łączącej od 20 lat Instytut Słowianoznawstwa AN ZSRR z polskimi instytucjami naukowymi. Referent wysoko ocenił prace związane z problematyką polską, które podejmowano w kierowanym przezeń Instytucie. Na uwagę zasługują przede wszystkim: trzytomowa *Istoriaja Polshi*, dziesięciotomowy zbiór dokumentów i materiałów do polsko-radzieckich stosunków oraz kilkunastotomowe wydawnictwo poświęcone powstaniu 1863 r. W obecnym planie pięcioletnim — poinformował Markow — przewiduje się wiele prac, które Instytut podejmie wspólnie z polskimi instytucjami, m.in. z kilkoma instytutami Polskiej Akademii Nauk: Instytutem Krajów Socjalistycznych, Instytutem Historii, Instytutem Badań Literackich, Instytutem Sztuki, Instytutem Historii Kultury Materialnej.

W tym samym dniu po południu wygłoszono trzy referaty. Docent Andrzej F. Grabski omówił w zarysie *Związki historiografii polskiej i rosyjskiej w XIX w.*, przy czym nawiązał również obszernie do początków polsko-rosyjskich kontaktów w historiografii w XVIII w. Z referatem Grabskiego wiązały się ściśle, a nawet powtarzał niektóre fakty, referat doc. Ryszarda W. Wołoszyńskiego *Związki naukowe polsko-rosyjskie końca XVIII i początku XIX w. ze szczegól-*

nym uwzględnieniem nauk społecznych. Referent, autor książki o polsko-rosyjskich kontaktach w naukach społecznych w latach 1801—1830, omówił w referacie przede wszystkim ogólne tło polsko-rosyjskich kontaktów na polu nauki oraz związki polskich instytucji i organizacji naukowych z instytucjami rosyjskimi. Pierwszy dzień obrad zakończył referat o *Radziecko-polskiej współpracy w zakresie publikacji „Dokumentów i materiałów do historii stosunków polsko-radzieckich”*, który wygłosił redaktor naczelny (strony radzieckiej) tego wielkiego przedsięwzięcia, prof. Iwan Chrienow.

W drugim dniu obrady wznowiono w godzinach popołudniowych¹. Program przewidywał wygłoszenie czterech referatów, ale w ostatniej chwili dołączono jeszcze dwa komunikaty, co nużyło i utrudniało odbiór i tak już przeładowanego programu.

Referaty wygłosili: dr Otilda Wyszomirska-Kuźmińska — *Współpraca naukowa polsko-radziecka w 30-leciu Polski Ludowej*; doc. Zbigniew Wójcik — *Polscy badacze przyrody i ich związki z rosyjskimi i radzieckimi instytucjami naukowymi*; prof. Aleksiej Kawko — *Radziecko-polska współpraca w naukach ekonomicznych* i dr Jerzy Rózewicz — *Związki Jana Baudouina de Courtenay z Cesarską Akademią Nauk w Peterburgu*. Komunikaty dotyczyły współpracy naukowej z ZSRR dwóch zasłużonych placówek Polskiej Akademii Nauk. Prof. Stanisław Kajfasz mówił o związkach Instytutu Podstawowych Problemów Techniki z radzieckimi instytucjami naukowymi, a prof. Leszek Kuźnicki przedstawił współpracę Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego z nauką radziecką. Profesor Kuźnicki przypomniał też wybitnych uczonych związanych z tym Instytutem: Marcelego Nenckiego, Jana Dembowskiego i Jerzego Konorskiego oraz omówił kontakty z nauką rosyjską przed Rewolucją Październikową oraz nauką radziecką w okresie dwudziestolecia międzywojennego i w czasie II wojny światowej. Przemówienie zamykające sesję wygłosił kierownik Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki, prof. Józef Miąso.

Należy wyrazić żal, że na obrady nie przybył nikt z Instytutu Historii Przyrodznawstwa i Techniki AN ZSRR, placówki od lat utrzymującej ścisłe kontakty z Zakładem Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN².

Jerzy Rózewicz

250 LAT AKADEMII NAUK ZSRR — 250 LAT WSPÓŁPRACY NAUKOWEJ

Pod wskazanym tytułem otwarta została wystawa w salach Pałacu Kazimierzowskiego (Uniwersytet Warszawski) w dniu 12 czerwca 1975 r. Wobec dużego zainteresowania dostępna była dla zwiedzających dłużej, niż pierwotnie przewidywano, bo aż do początków września 1975 r. Zorganizowana została w ramach obchodów jubileuszowych 250-lecia działalności Akademii Nauk ZSRR, podobnie jak omawiana powyżej sesja naukowa.

Ekspozycja składała się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza dotyczyła dziejów i osiągnięć Akademii Nauk ZSRR, przy czym szczególny nacisk poło-

¹ W godzinach rannych odbyło się w Pałacu Kazimierzowskim otwarcie wystawy pn. *250 lat Akademii Nauk ZSRR — 250 lat współpracy naukowej*, która omówiona jest niżej w osobnym artykule sprawozdawczym.

² Spośród przybyłych do Warszawy delegatów radzieckich historią nauki zajmuje się w większym stopniu jedynie dyrektor B. Lewszin, m.in. autor broszury o 250-letniej historii AN ZSRR.